

**БЕЛЕЖКИ ВЪРХУ ОСИГУРЕНОСТТА НА
КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО**

Светлозар Стоянов

Abstract: *Present publication is trying to introduce shortly in general plan activities on the cultural politics for conservation of cultural heritage. It could be done with organized elements of dynamic and developed logistic system for effective security of national resources.*

Key words: *Cultural heritage, Conservation of cultural heritage, Cultural politics, Cultural sphere, Logistic activities, Logistic system, Logistic security, Logistic process.*

Вътрешна и присъща ценност на обществото, културното наследство е определящо за избора на средата и качеството на живот в условията на глобализация, при непрекъснато нарастващото му значение. Това предполага възприемането на историческата памет като силен и ценен ресурс за духовно оцеляване и устойчиво развитие на обществото. В тази връзка опазването на културното наследство е държавен интерес със съществено значение за сигурността на нацията, а разбирането за сериозната стойност на ресурса, заедно с мерките за съхранение и оползотворяване, са белег за изгражданата политика на неговото опазване и използване. Възможни базови цели са:

- идентифициране на културните ценности – определянето им на държавно ниво;
- физическо съхраняване на наследството – загубите са безвъзвратни;
- ползване на националното богатство – осигурява полезност за обществото¹ [1, 3,

¹ **Алексиева, С.** Интерпретиране на културно-историческото наследство в музея – потенциал за развитие на културния туризъм. – Музеят и предизвикателствата на XXI век, София, Национален военноисторически музей, 2013, 223-238, с. 223-234; **Арсенкова, Ж., Бакоев, Б.** Физическата защита на културно-историческото наследство – националното богатство на държавата – Списание „Professional”, 2011, 9, 8-12, с. 8; **Бахчеванов, Г., Тотев, В.** Националното богатство като основа на системата за национална сигурност – Списание „Военен журнал”, 2004, 2, 72-83, с. 73-74; **Бонева, В.** Музеи и туризъм.

Велико Търново, Фабер, 2011, с. 54; **Бонева, В.** Националният музеен фонд и Европеана: Български дигитални експозиции във виртуалното пространство. Националният музеен фонд. – Музеят и предизвикателствата на XXI век, София, Национален военноисторически музей, 2013, 17-33, с. 32-33; **Бутева, А.** Жената и везането – от традиционната културна технология към съвременни културни практики. Пловдив, ПУ, ФИФ, КЕ, 2012, с. 9; **Велев, Р.** Ролята на техническата инфраструктура за устойчивото развитие на градската територия. – Строително предприемачество и недвижима собственост, Варна, 2012, Наука и икономика, 247-259, с. 250; **Георгиева, Д.** Културните маршрути в историческия град. София, УАСГ, АФ, КИТА, 2013, с. 5; **Димитрова-Симеонова, Р.** Организация и управление на външния одит в областта на културно-историческото наследство. София, УниБИТ, ИНИОД, 2013, с. 3-4; **Иванова, А.** Съвременни подходи на представяне на регионалното културно-историческо наследство: От „Стара Варна” до Европеана. – За книгите, библиотеките и хората в тях, Шумен, 2013, Регионална библиотека „Стилиян Чилингиров” – Шумен, 63-65, с. 63; **Ковачев, А., Калинков, К.** Тезаурус по архитектура, урбанистика, териториално устройство, местно самоуправление и недвижима собственост. Варна, Геа-принт, 2011, с. 175; **Кръстев, Т.** Културно наследство и културна политика – Вестник „Култура”, Брой 14, 5 април 2002 г., (Приложение: Политики за културата); **Николов, Н.** Опазване на културно-историческото наследство. – Бюлетин на АМВР, ФП, Брой 29, София, АМВР, 2012, 93-133, с. 105; **Парушева, Т.** Многообразието от култури: ключов ресурс за глобалния туризъм. – Тенденции и предизвикателства в развитието на икономиката, Варна, Том IV, 2012, Наука и икономика, 475-480, с. 475-477; **Станчева, С.** Символни места на паметта в процеса на изграждане на българска национална идентичност: ролята на историческите музеи. София, СУ, ФФ, КВНИКП, 2013, с. 5-7; **Трильовска, Н., Трильовска, С., Велкова, Т.** Проблеми свързани с

5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 18, 21, 22, 23, 25, 26, 28, 30, 31, 33].

Реализацията на политиката предполага законодателни инициативи, регламентирана адаптивна и отворена логистична система за управление, осигуряване на протичането на материални, финансови и информационни потоци, подпомогнати със съответен финансов и човешки ресурс. Съвременето налага разширена визия за нарастващата роля на културното наследство, разглеждано като културна среда, съставена от материални и нематериални културни ценности. Логистичните дейности по опазване са възприемани като колективен обществен процес, а използването на наследството е в качеството му на ресурс за развитие. Отражението неминуемо е върху законодателството, управлението и средствата, с които се постигат целите. Законодателството следва да се обогатява с оглед представените насоки при решително усъвършенстване на мерките, гарантиращи спазването на законите. Политиката предполага засилването на диалогичността на институциите и усъвършенстване компетентността на местните власти, които да са още по-надеждни партньори в управлението. Необходимостта е държавните средства за опазване на културното наследство да не намаляват, като в тази връзка се усъвършенства координацията между дейността по опазването му, археологическите проучвания и селищното териториално-

опазването на обектите на историческото, културно и нематериално наследство в България и Европа – Юридическо списание на НБУ, 2012, 3, 66-149, с. 66; **Цекова, Г.** Природата – извор на знание при опазването на книжни колекции – Списание „ББИА онлайн”, 2013, 1, 58-62, с. 58; **Цекова, Е.** Нов поглед върху създаването и възприемането на музейните експозиции в България през първото десетилетие на XXI век. – Музеят и предизвикателствата на XXI век, София, Национален военноисторически музей, 2013, 3-16, с. 3-5; **Янкова, В.** Фолклорът като наследство (Към културната памет на българите в Унгария) – Списание „Любословие”, 2013, 13, 180-202, с. 180.

устройствено планиране. Съществен момент е потребността от още по-ефективно използване на историческото наследство, без риск за неговата културна стойност, при партньорство между държавата и неправителствените организации в тази област² [22].

Казаното дотук в предложената тематика прави опит да представи накратко и в най-общ план някои насоки в културната политика, способстващи за още по-добро съхраняване и опазване на културното наследство. Постига се с организирани елементи на стройна и динамична (развиваща се) логистична система от организационно-технически изисквания, мерки, средства и методи, насочени към ефективно осигуряване на националното богатство. Основен белег, характеризиращ процеса на логистично осигуряване, е управлението на едновременното или последователното протичане на материалните, финансовите и информационните потоци, а предпоставка са обезпечените финансови и човешки ресурси за осъществяването му³ [1, 2, 3, 4,

² **Кръстев, Т.** Културно наследство и културна политика – Вестник „Култура”, Брой 14, 5 април 2002 г., (Приложение: Политики за културата).

³ **Алексиева, С.** Интерпретиране на културно-историческото наследство в музея – потенциал за развитие на културния туризъм. – Музеят и предизвикателствата на XXI век, София, Национален военноисторически музей, 2013, 223-238, с. 223-224; **Анищенко, В.** Динамическите системи – Списание „Соросовский образовательный журнал”, 1997, 11, 77-84, с. 77; **Арсенкова, Ж., Бакоев, Б.** Физическата защита на културно-историческото наследство – националното богатство на държавата – Списание „Professional”, 2011, 9, 8-12, с. 12; **Банабакова, В.** Взаимодействие между маркетинга и логистиката. – Сборник научни трудове от Юбилейната научна конференция по повод 10 години от създаването на НБУ „Васил Левски”, Велико Търново, Том V, 2012, НБУ „Васил Левски”, 122-130, с. 127; **Бахчеванов, Г., Тотев, В.** Националното богатство като основа на системата за национална сигурност – Списание „Военен журнал”, 2004, 2, 72-83, с. 81-82; **Бонева, В.** Националният музеен фонд и Европеана: Български дигитални експозиции във виртуалното пространство. Националният музеен фонд. – Музеят и предизвикателствата на XXI век, София,

Национален военноисторически музей, 2013, 17-33, с. 26; **Ботев, Б.** Развитие на националната военна логистика – Списание „Военен журнал”, 2001, 6, 26-32, с. 28; **Димитров, П., Толев, М., Тодоров, Ф., Величкова, Е., Корбанколева, И.** Логистични системи. София, Университетско издателство „Стопанство”, 2010, с. 16-17; **Димитрова-Симеонова, Р.** Организация и управление на външния одит в областта на културно-историческото наследство. София, УниБИТ, ИНИОД, 2013, с. 9; **Димчев, А.** Държавата и нейната подкрепа за културата и библиотечно-информационния сектор. Случва ли се нещо с нормативната уредба и произтичащите от нея политики за обществените библиотеки в България? – Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски”, Философски факултет, Книга „Библиотечно-информационни науки”, Том 4, София, 2012, 5-45, с. 25; **Желязкова, Д.** Ролята на транспорта в логистиката. – Известия на съюза на учените – Варна, 1, Варна, 2010, Съюз на учените – Варна, 63-67, с. 63-64; **Желязкова, Д.** Състояние и перспективи за развитие на концентрацията в логистичния сектор на България. – Междуниверситетско научно списание „Икономика 21”, 2013, 1, 73-101, с. 75-76; **Илиева, Н.** Връзки на логистиката с други области на фирменото управление, В: Димитров, П., (ред.), Раковска, М., (ред.), Логистиката Настояще и Бъдеще, С., ИБИС, 2011, 118-124, с. 118-124; **Илин, М.** Охрана и реставрация на паметниците на древнерусското изкуство – Журнал „Советская археология”, 1965, 2, 8-12, с. 12; **Ковачев, А., Калинков, К.** Тезаурус по архитектура, урбанистика, териториално устройство, местно самоуправление и недвижима собственост. Варна, Геа-принт, 2011, с. 341; **Николов, Н.** Опазване на културно-историческото наследство. – Бюлетин на АМВР, ФП, Брой 29, София, АМВР, 2012, 93-133, с. 96; **Николов, Св.** Моделно базирани подходи за изследване на времезакъснителни динамични системи в биомеханиката. София, ВТУ „Тодор Каблешков”, ТСТТ, КМ, 2013, с. 3; **Станчева, С.** Символни места на паметта в процеса на изграждане на българска национална идентичност: ролята на историческите музеи. София, СУ, ФФ, КБНИКП, 2013, с. 12-13; **Тонев, Ст.** Управление на чувствителната информация в структурите на публичния сектор, като фактор за националната сигурност. София, УниБИТ, ИНИОД, 2013, с. 25; **Трильовска, Н., Трильовска, С., Велкова, Т.** Проблеми свързани с опазването на обектите на историческото, културно и нематериално наследство в България и Европа – Юридическо списание на НБУ, 2012, 3, 66-149, с. 69; **Царев, И.** Динамически системи в икономиката – Журнал „Аудит и финансов анализ”, 2006, 3, 285-303, с. 285; **Чанкова, Л.** Условия и предимства на въвеждането на логистичния подход във фирменото

5, 7, 8, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 32]⁴.

Литература:

1. Алексиева, С. Интерпретиране на културно-историческото наследство в музея – потенциал за развитие на културния туризъм. – Музеят и предизвикателствата на XXI век, София, Национален военноисторически музей, 2013, 223-238.
2. Анищенко, В. Динамически системи – Журнал „Соросовский образовательный журнал”, 1997, 11, 77-84.
3. Арсенкова, Ж., Бакоев, Б. Физическата защита на културно-историческото наследство – националното богатство на държавата – Списание „Professional”, 2011, 9, 8-12.
4. Банабакова, В. Взаимодействие между маркетинга и логистиката. – Сборник научни трудове от Юбилейната научна конференция по повод 10 години от създаването на НВУ „Васил Левски”, Велико Търново, Том V, 2012, НВУ „Васил Левски”, 122-130.
5. Бахчеванов, Г., Тотев, В. Националното богатство като основа на системата за национална сигурност – Списание „Военен журнал”, 2004, 2, 72-83.
6. Бонева, В. Музеи и туризъм. Велико Търново, Фабер, 2011.
7. Бонева, В. Националният музеен фонд и Европа: Български дигитални експозиции във виртуалното пространство. Националният музеен фонд. – Музеят и предизвикателствата на XXI век, София, Национален военноисторически музей, 2013, 17-33.
8. Ботев, Б. Развитие на националната военна логистика – Списание „Военен журнал”, 2001, 6, 26-32.

управление, В: Димитров, П., (ред.), Раковска, М., (ред.), Логистиката Настояще и Бъдеще, С., ИБИС, 2011, 296-304, с. 296-304.

⁴ Благодаря на **Гергана Илиева** – докторант в НАИМ-БАН, Филиал Шумен за оказаната помощ и съдействие.

9. Бутева, А. Жената и везането – от традиционната културна технология към съвременни културни практики. Пловдив, ПУ, ФИФ, КЕ, 2012.
10. Велев, Р. Ролята на техническата инфраструктура за устойчивото развитие на градската територия. – Строително предприемачество и недвижима собственост, Варна, 2012, Наука и икономика, 247-259.
11. Георгиева, Д. Културните маршрути в историческия град. София, УАСГ, АФ, КИТА, 2013.
12. Димитров, П., Толев, М., Тодоров, Ф., Величкова, Е., Корбанколева, И. Логистични системи. София, Университетско издателство „Стопанство”, 2010.
13. Димитрова, С. Стратегически дилеми в културната политика на малките общини. – Тенденции и предизвикателства в развитието на икономиката, Варна, Том IV, 2012, Наука и икономика, 325-331.
14. Димитрова-Симеонова, Р. Организация и управление на външния одит в областта на културно-историческото наследство. София, УниБИТ, ИНИОД, 2013.
15. Димчев, А. Държавата и нейната подкрепа за културата и библиотечно-информационния сектор. Случва ли се нещо с нормативната уредба и произтичащите от нея политики за обществените библиотеки в България? – Годишник на Софийския университет „Св. Климент Охридски”, Философски факултет, Книга „Библиотечно-информационни науки”, Том 4, София, 2012, 5-45.
16. Желязкова, Д. Ролята на транспорта в логистиката. – Известия на съюза на учените – Варна, 1, Варна, 2010, Съюз на учените – Варна, 63-67.
17. Желязкова, Д. Състояние и перспективи за развитие на концентрацията в логистичния сектор на България. – Междууниверситетско научно списание „Икономика 21”, 2013, 1, 73-101.
18. Иванова, А. Съвременни подходи на представяне на регионалното културно-историческо наследство: От „Стара Варна” до Европейска. – За книгите, библиотеките и хората в тях, Шумен, 2013, Регионална библиотека „Стилиян Чилингирав” – Шумен, 63-65
19. Илиева, Н. Връзки на логистиката с други области на фирменото управление, В: Димитров, П., (ред.), Раковска, М., (ред.), Логистиката Настояще и Бъдеще, С., ИБИС, 2011, 118-124.
20. Илин, М. Охрана и реставрация на паметниците на древнерусското изкуство – Журнал „Советская археология”, 1965, 2, 8-12.
21. Ковачев, А., Калинков, К. Тезаурус по архитектура, урбанистика, териториално устройство, местно самоуправление и недвижима собственост. Варна, Геа-принт, 2011.
22. Кръстев, Т. Културно наследство и културна политика – Вестник „Култура”, Брой 14, 5 април 2002 г., (Приложение: Политики за културата).
23. Николов, Н. Опазване на културно-историческото наследство. – Бюлетин на АМВР, ФП, Брой 29, София, АМВР, 2012, 93-133.
24. Николов, Св. Моделно базирани подходи за изследване на времезакъснителни динамични системи в биомеханиката. София, ВТУ „Тодор Каблешков”, ТСТГ, КМ, 2013.
25. Парушева, Т. Многообразието от култури: ключов ресурс за глобалния туризъм. – Тенденции и предизвикателства в развитието на икономиката, Варна, Том IV, 2012, Наука и икономика, 475-480.
26. Станчева, С. Символни места на паметта в процеса на изграждане на българска национална идентичност: ролята на историческите музеи. София, СУ, ФФ, КБНИКП, 2013.
27. Тонев, Ст. Управление на чувствителната информация в структурите на публичния сектор, като фактор за националната сигурност. София, УниБИТ, ИНИОД, 2013.

28. Трильовска, Н., Трильовска, С., Велкова, Т. Проблеми свързани с опазването на обектите на историческото, културно и нематериално наследство в България и Европа – Юридическо списание на НБУ, 2012, 3, 66-149.

29. Царев, И. Динамическите системи в економике – Журнал „Аудит и финансов анализ”, 2006, 3, 285-303.

30. Цекова, Г. Природата – извор на знание при опазването на книжни колекции – Списание „ББИА онлайн”, 2013, 1, 58-62.

31. Цекова, Е. Нов поглед върху създаването и възприемането на музейните експозиции в България през първото десетилетие на XXI век. – Музеят и предизвикателствата на XXI век, София, Национален военноисторически музей, 2013, 3-16.

32. Чанкова, Л. Условия и предимства на въвеждането на логистичния подход във фирменото управление, В: Димитров, П., (ред.), Раковска, М., (ред.), Логистиката Настояще и Бъдеще, С., ИБИС, 2011, 296-304.

33. Янкова, В. Фолклорът като наследство (Към културната памет на българите в Унгария) – Списание „Любословие”, 2013, 13, 180-202.

За контакти:

инж. Светлозар Стоянов
НАИМ-БАН, Филиал Шумен
сл. тел.: 054/884129
e-mail: s_v_stoyanov@abv.bg